

Handläggare: Chatrin Engbo
Telefon: 08-508 36 240

Till
Äldrenämnden
den 20 mars 2012

Inriktning av fördelning av medel för utveckling inom demensområdet

Äldreförvaltningens förslag till beslut

1. Äldrenämnden godkänner inriktningen av fördelning av medel för utveckling inom demensområdet, dels att hemtjänstutförare kan ansöka om bidrag för att starta team, dels för utbildningsinsatser och handledning
2. Paragrafen justeras omedelbart

Eva Frunk Lind
direktör

Sammanfattning

Allt fler äldre väljer att bo kvar och åldras i den egna bostaden och det gäller även personer med kognitiva störningar och/eller demenssjukdom. Att möjliggöra ett tryggt och bra kvarboende för den här gruppen kräver dock att hemtjänsten är utbildad och organiserad på så sätt att den enskilde och hans/hennes anhöriga får hjälp som är anpassad efter de specifika behov man har. Det finns ett stort behov att förbättra omsorgen av personer med demenssjukdom som vårdas i sitt egna hem.

Äldreförvaltningen har tillsammans med Hälso- och sjukvårdsförvaltningen uppdragit åt Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum att under 2011 och 2012 driva ett projekt med syfte att stödja och underlätta en implementering av Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom i stadens verk-

samheter, såväl kommunala som privata, samt utifrån ett samverkansperspektiv även gentemot landstinget inom stadens geografi. Projektet kommer under 2012 att arbeta vidare med att stödja en samverkan mellan huvudmännen när det gäller demenssjuka i eget boende och deras anhöriga. En del av projektet ska även ge verktyg för och stimulera det teambaserade arbetssättet på det särskilda boendet utifrån gemensamma skattnings- och kvalitetsskalor. De erfarenheter och resultat som görs inom implementeringsprojektet kan under hand kopplas till de åtgärder som äldreförvaltningen vidtar inom ramen för äldrenämndens avdelade medlen, 10,0 mnkr, för utveckling inom demensområdet.

En stor del av projektets arbete 2012 inriktas på att äldreförvaltningen tillsammans med Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum stödjer och stimulerar en utveckling av specialiserade hemtjänstgrupper med inriktning mot personer med demenssjukdom.

Förvaltningen föreslår att äldrenämnden beslutar om de avdelade 10 mnkr för utveckling inom demensområdet inriktas enligt följande:

1. Privata hemtjänstföretagare och hemtjänstenheter i egen regi ges möjlighet att ansöka om ett startbidrag hos äldreförvaltningen för komma igång och starta upp team med inriktning mot personer med demenssjukdom. Bidraget ska kunna användas för att inventera kompetens och organisation, kartlägga nuläge och påbörja arbetet med att finna ny struktur.
2. Bidrag kommer även att kunna ges för utbildningsinsatser inom demensområdet och för handledning/reflektion.

Bakgrund

I samband med beslut om budget för 2012 avdelade kommunfullmäktige 10 mnkr till äldrenämnden med uppdrag att intensifiera utvecklingen inom demensområdet.

Vad säger de nationella riktlinjerna?

Det finns idag ca 148 000 personer med demenssjukdom i Sverige, risken att insjukna i demens ökar med stigande ålder och ca 8 % av alla över 65 år och nästan hälften av dem som är 90 år eller äldre har en demenssjukdom. Varje år insjuknar ca 24 000 personer i Sverige i en demenssjukdom och man räknar med att antalet personer med demenssjukdom kommer att öka kraftigt efter 2020 när det stora antalet personer som föddes på 1940- talet uppnår hög ålder. Demenssjukdomar går idag inte att bota, utan hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens åtgärder inriktas på att lindra symtom och på att på olika sätt kompensera för funktionsnedsättningar med syfte att underlätta vardagen och ge så god livskvalitet som möjligt under sjukdomens olika skeden. (Ur Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom (2010).

Vad behöver de demenssjuka och deras anhöriga?

Allt fler äldre väljer att bo kvar och åldras i den egna bostaden och det gäller även personer med kognitiva störningar och/eller demenssjukdom. Att möjliggöra ett tryggt och bra kvarboende för den här gruppen kräver dock att hemtjänsten är utbildad och organiserad på så sätt att den enskilde och hans/hennes anhöriga får hjälp som är anpassad efter de specifika behov man har.

När det gäller personer med kognitiva störningar eller demenssjukdom är det viktigt att hjälpen ges av ett begränsat antal personer som har goda kunskaper om demenssjukdomar och hur de påverkar en persons aktivitetsförmåga samt kan förhålla sig på ett bra sätt till de äldre. I Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom (2010) har *personcentrerad vård och omsorg* den starkaste rekommendationen (1). Personcentrerad vård- och omsorg innebär att personen och inte demenssjukdomen sätts i fokus och att omvårdnaden ska kunna göras mer personlig och underlätta för personal att förstå beteenden och psykiska symtom ur den demenssjukes perspektiv. En förutsättning för att vård och omsorg ska kunna bedrivas personcentrerat är att den ges med kontinuitet vad gäller personal, man måste möjliggöra att bygga en relation som tillsammans med personalens kunskap om personen och om demenssjukdomen utgör grunden för det personcentrerade arbetet.

Hur ser det ut i hemtjänsten idag?

Det traditionella sättet att organisera hemtjänsten, d.v.s. att all omvårdnadspersonal ska kunna bistå och hjälpa alla äldre inom ett visst geografiskt område har svårt att skapa tillräckligt god kvalitet och omsorg gentemot de demenssjuka och deras anhöriga.

Flera projekt och satsningar har bedrivits inom Stockholms stad för att starta och driva specialiserade hemtjänstgrupper med inriktning demens och i två av fallen finns utvärderingar gjorda som pekar på goda resultat. ”Ett steg framåt för hemtjänsten - En utvärdering av ett projekt i Bromma”, Äldrecentrum rapport 2006:10” samt ”Utvärdering av projekt Specialistutveckling av vårdpersonal inom hemtjänsten vid fyra stadsdelar i Stockholms stad” 2008”, Consider Consultants. Flera av dessa grupper finns efter projekttiden kvar som ordinarie verksamheter, medan andra avslutats och ytterligare några håller nu på att ta form och utvecklas. Efter att ha haft kontakt med ett antal av de team som idag finns eller håller på att utvecklas inom staden framgår tydligt att det idag inte finns en generell bild av vad som är ett team i hemtjänsten med inriktning mot personer med demenssjukdom. Man har t.ex. olika tankar om och organisation vad gäller bemanning, struktur och planering, men som en bärande likhet finns ändå en strävan efter ett mer strukturerat och målinriktat arbete med den demenssjuke och hans/hennes anhöriga i centrum. Många ser också sina team med inriktning mot de demenssjuka som

ett steg på vägen till en bättre fungerande samverkan med minnesmottagning, primärvård och stadsdelsförvaltningarnas beställarenheter. Att samla de demenssjuka i en mindre, specialiserad grupp möjliggör en ökad möjlighet för berörda att kunna träffas och planera tillsammans. Det multiprofessionella teambaserade arbetssättet ses i de nationella riktlinjerna som en förutsättning för att kunna tillgodose personens behov av vård- och omsorg ur ett helhetsperspektiv och att det även kan minska anhörigas stress tack vare att de då inte i samma utsträckning måste fungera som koordinatörer.

Vilka krav ställs på hemtjänsten i framtiden?

Viktigt är också att i detta sammanhang utifrån stadens perspektiv konkretisera vad som egentligen är en specialiserad hemtjänstgrupp utgående från de demenssjukas behov. Kvalitetsparametrar som god kontinuitet, kunskapsnivå och organisation måste definieras så att den enskilde i en kundvalssituation vet vad han/hon erbjuds om de väljer en utförare som specialiserat sig inom demensområdet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. Kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämndens handikappråd har tagit del av ärendet den 13 mars 2012. De fackliga organisationerna har tagit del av ärendet den 14 mars 2012.

Förvaltningens förslag och synpunkter

Projekt Implementering nationella riktlinjer

Äldreförvaltningen har tillsammans med Hälso- och sjukvårdsförvaltningen uppdragit åt Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum att under 2011 och 2012 driva ett projekt med syfte att stödja och underlätta en implementering av Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom i stadens verksamheter, såväl kommunala som privata, samt utifrån ett samverkansperspektiv även gentemot landstinget inom stadens geografi. Projektet kommer under 2012 att arbeta vidare med att stödja en samverkan mellan huvudmännen när det gäller demenssjuka i eget boende och deras anhöriga. En del av projektet ska även ge verktyg för och stimulera det teambaserade arbetssättet på det särskilda boendet utifrån gemensamma skattnings- och kvalitetsskalor. De erfarenheter och resultat som görs inom implementeringsprojektet kan under hand kopplas till de åtgärder som äldreförvaltningen vidtar inom ramen för de avdelade medlen, 10,0 mnkr, för utvecklingen inom demensområdet.

En stor del av projektets arbete 2012 inriktas på att äldreförvaltningen tillsammans med Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum stödjer och stimulerar en utveckling av specialiserade hemtjänstgrupper med inriktning demens i staden. En Inspirationsdag för demensteam i hemtjänsten kommer att hållas den 29 mars och kan ses som startskott på ett fortsatt arbete med att stödja enskilda teams individuella ut-

veckling. Möjlighet finns därefter att arbeta vidare i nätverk för erfarenhets- och kunskapsutbyte och att lära av varandra samt att gemensamt konkretisera goda exempel på bra och fungerande demensteam.

Förvaltningen föreslår att äldrenämnden beslutar om de avdelade 10 mnkr för utveckling inom demensområdet inriktas enligt följande:

1. Privata hemtjänstföretagare och hemtjänstenheter i egen regi ges möjlighet att ansöka om ett startbidrag hos äldreförvaltningen för komma igång och starta upp team med inriktning mot personer med demenssjukdom. Bidraget ska kunna användas för att inventera kompetens och organisation, kartlägga nuläge och påbörja arbetet med att finna ny struktur.
2. Bidrag kommer även att kunna ges för utbildningsinsatser inom demensområdet och för handledning/reflektion.